

Landschapsgeschiedenis in brons

Met een expositie en een boek staat museum Wierdenland in Ezinge stil bij de geschiedenis van een bijzonder landschap en een bijpassend bijzonder kunstwerk.

JOEP VAN RUITEN

‘Heeft u het beeld voor het museum gezien?’ Met grote zwarte letters op een groen paneel wordt in museum Wierdenland in Ezinge de oplettendheid van de bezoeker getest. Beeld? Zou de totempaal bij het bankje met uitzicht op de Swinderenweg worden bedoeld? De bronzen knotwilg die aan het logo van zanger Jamiroquai doet denken?

Dat beeld staat al jaren bij de entree van het museum. Het heet *Middag-Humsterland* en is gemaakt door Jon Gardella. Nadat deze kunstenaar in 2002 een ander beeld van zijn hand bij een verbouwing kapot zag gaan, besloot de gemeente Winsum de schade te compenseren met een opdracht voor een sculptuur in Ezinge. In 2010 vond de onthulling plaats.

Acht jaar later is er een bijbehorende tentoonstelling en een door Peter Malfliet opvallend vormgegeven boek: *Beeld in beeld*. Beide vertellen over zowel het ontstaan van Gardella's sculptuur als over het verleden van Middag-Humsterland, een streek met de status van nationaal landschap en hoop op erkenning als werelderfgoed door Unesco.

Beeld in beeld blikt terug op een geschiedenis die begint met het smelten van de ijskappen na de laatste ijstijd, door Gardella op de voet van zijn sculptuur zichtbaar gemaakt met het reliëf van een mammoetschedel. Wat volgt is een tocht door de tijd met verwijzingen naar vondsten en gebeurtenissen in een gebied waar sinds 600 voor Christus mensen wonen, eerst op wierden, daarna in wat we nu Noord-Groningen noemen.

De tentoonstelling omvat veel foto's. Meest in het oog springend zijn

Studies van Jon Gardella voor zijn sculptuur *Middag-Humsterland* op de tentoonstelling *Beeld in beeld* in museum Wierdenland in Ezinge. FOTO MAJORIE NOË

panorama's gemaakt door Joost Sizoo, die gedurende de seizoenen de uitgestrektheid van het Reitdiep, Oostum, Fransum, Middag-Humsterland, Niehove, Aduarderzijl en Ezinge heeft vastgelegd. Daarnaast maakte hij van het landschap foto's geïnspireerd op details die Gardella in zijn beeld heeft verwerkt.

Ook op de tentoonstelling te zien zijn foto's van Ruud Smit, die in 2015 twee dagen in Noordpolderzijl verbleef om elk uur met een pinholecamera beelden te schieten van de plek waar de vaargeul naar de Waddenzee begint. Uit deze reeks worden negen foto's geëxposeerd die steeds hetzelfde onder steeds veranderende omstandigheden tonen, alsof de tijd eventjes op zijn staart wordt getrapt.

Voor vaste bezoekers in Ezinge wellicht minder verrassend is de uit-

Alsof de tijd eventjes op zijn staart wordt getrapt

stalling van een reeks archeologische vondsten: grafgiften en gebruiksvoorwerpen die vlak voor het afgraven van de wierden zijn gered, nadat halverwege de negentiende eeuw werd ontdekt dat wierdengrond zeer geschikt bleek om arme akkers vruchtbaarder te maken. Het betreft onder meer kannen en potten, maar ook een slijpsteen, een mesje en haaksleutel uit de zes eerste eeuwen na Christus.

Tot de verbeelding spreken de resten van een hond daterend uit de

eerste eeuw na Christus: een schedel, een kaak en vier poten in Englum gevonden onder een omgekeerde pot. Archeologen vermoeden dat hier sprake is geweest van een rituele begraving. Ronduit spectaculair is de reconstructie onder glas van twee skeletten van paarden die in de achtste eeuw in een veld vlak bij het museum zijn begraven.

Deze en andere vondsten hebben Gardella destijds geïnspireerd bij het maken van zijn *Middag-Humsterland*. In het museum hangen detailfoto's van de sculptuur waarmee naar vondsten en gebeurtenissen in de streek wordt verwezen. Een reliëf van een kerk met een openstaande deur verwijst naar de kerstening. Een reliëf van de poldermolen verwijst naar de afwatering op het Aduarderdiep. Er is ook een reliëf dat naar de herontdekking van het land

door leden van kunstkring De Ploeg verwijst.

Zelfs aan de toekomst van Middag-Humsterland is gedacht. De top van het beeld van Gardella bestaat uit een kroon als symbool van de jeugd. Die in de woorden van tekstschrijver Emmy Wagenaar Humelinck 'de toekomst vorm zal geven, gesteund door enerzijds paardenkrachten en anderzijds hopelijk luisiterend naar de raadgevingen van een wijze uil'. Wie, eenmaal buiten, het beeld voor het museum nog eens goed bekijkt, zal het graag willen geloven.

Beeld in beeld is tot en met 14 april te zien in museum Wierdenland in Ezinge. Het gelijknamige boek is verkrijgbaar in de museumwinkel. Prijs 20 euro.